

Noorwegen en Nederland. Met vele foto's. — Het Vrouwencongres te Rome. — Het Concours-hippique te Amsterdam. — Een demonstratie met Zeilvliegtuigen in Oost-Pruisen. — Een vacantieoord bij uitnemendheid.

No. 48
(22)
30 Mei
1923.

PER NUMMER
20 CENT.
VOOR WEEK-
ABONNÉ'S.
17½ CENT

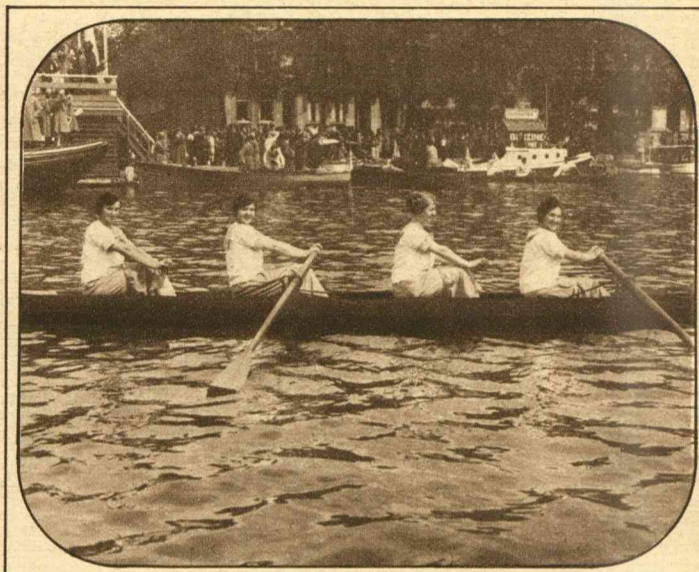
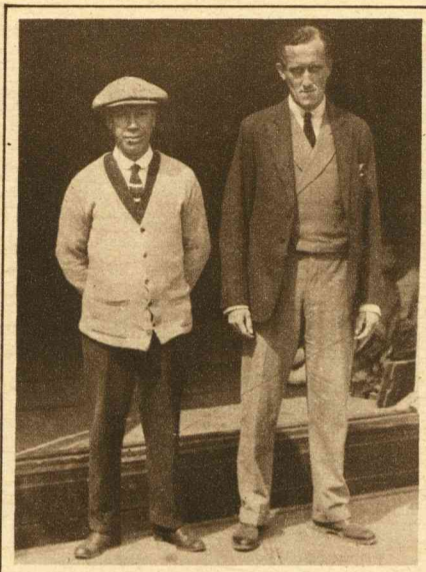
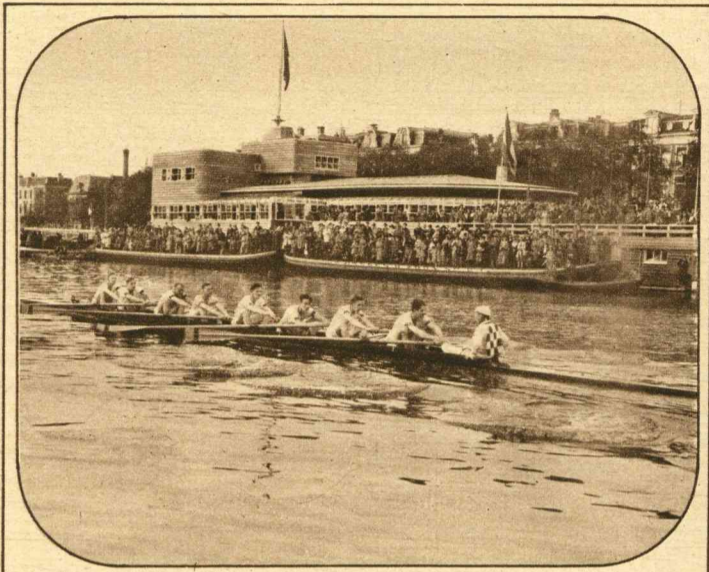
Panorama

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD

A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS MAATSCHAPPIJ LEIDEN

PRIJS
PER
KWARTAAL
f 2.25
FRANCO
PER POST
f 2.50

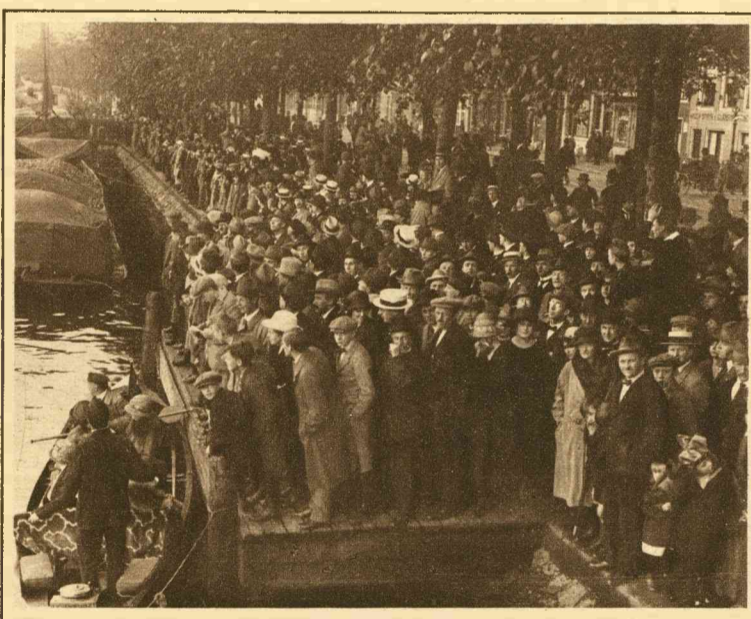
Jubileum-roeiwedstrijden van „De Hoop”

Ter gelegenheid van haar 75-jarig bestaan hield de Roei- en Zeilvereniging „De Hoop” op den Amstel Zaterdag en Zondag internationale roeiwedstrijden. Een serie interessante foto's, genomen door onzen eigen fotograaf, beelden wij op deze pagina af. Hierboven, links: De ploeg der Thames Rowing Club, die winnaar werd in het nummer Oude Acht, en die tevens beslag wist te leggen op den Telegraaf-beker. Midden: De Engelschman Gollan (rechts), winnaar van het nummer oude skiff. Naast hem zijn zijn trainer. Rechts: Delftsche Sport, winnares van het nummer stijlroeien.

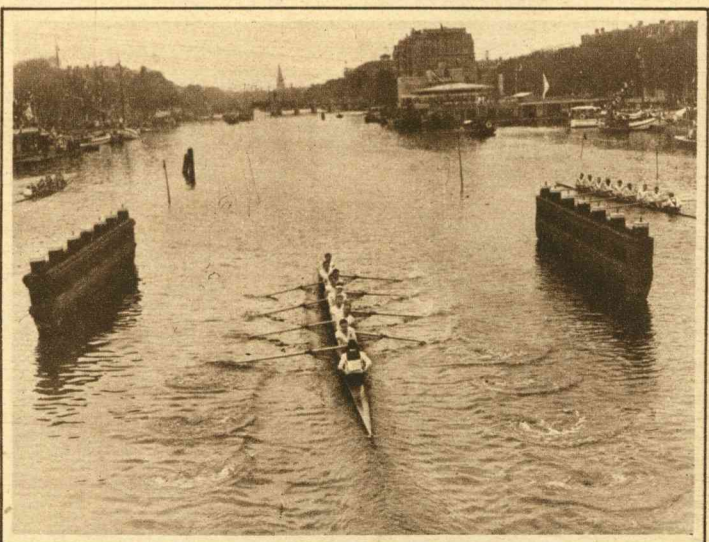
Belangstellende supporters.

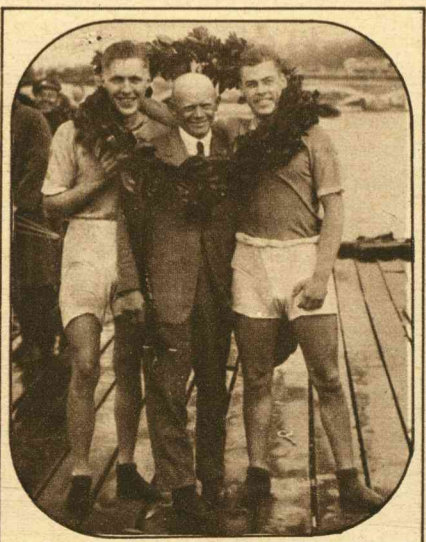
De belangstelling langs den kant.

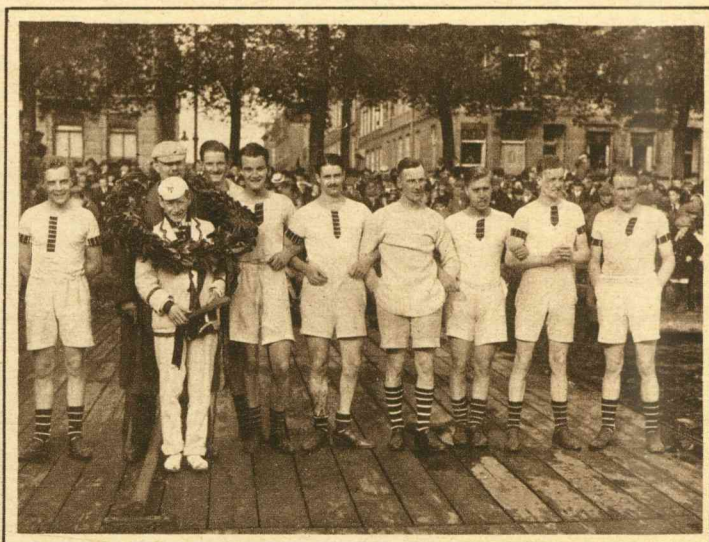
De Amstel-ploeg, die in het nummer Jonge Acht zegevierde.

De wedstrijd Jonge Acht. Links: Triton (winnaar), midden: Nereus; rechts: Njord.

De heeren Toornburg (rechts) en Gunther (links), de winnaars van het nummer dubbel skiff, met hun trainer.

De ploeg van de Thames Rowing Club poseert voor onzen fotograaf.

Noorwegen en Nederland

Dit artikel werd geschreven ter gelegenheid van het a.s. bezoek van den koning van Noorwegen aan ons land.

Koning Haakon VII

geboren 3 Augustus 1872; werd 18 November 1905 tot Koning van Noorwegen gekozen.

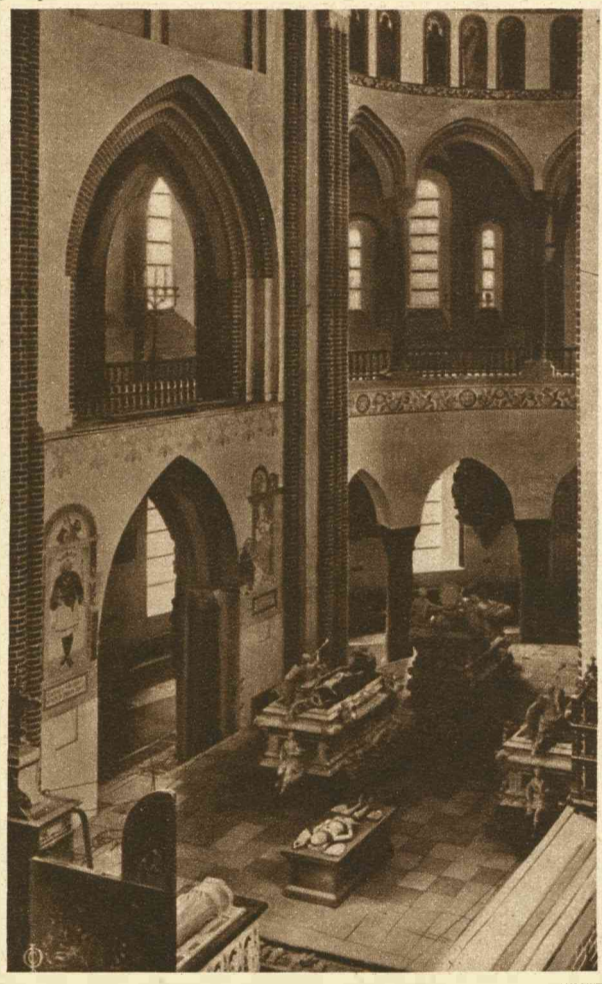
Het is van algemeene bekendheid, dat de ontwikkeling van den nationalen zelfstandigen Staat dateert uit het laatste gedeelte der Middeleeuwen; uit den aanvang van wat men gewoon is de Nieuwe Geschiedenis te noemen. Frankrijk wordt, nevens Engeland, als meest typisch voorbeeld aangehaald, maar daarbij wordt wel eens uit het oog verloren, dat in het Noorden van Europa zich, waarschijnlijk tengevolge van economische en geographische omstandigheden, deze evolutie eerder voltrok.

Zweden werd reeds in het einde der 10e eeuw vrijwel geheel onder de macht van één Vorst, Olaf Skötkonung gebracht; in Noorwegen was het Harald I, bekend om zijn fraaie haardos, die na den slag bij Stavanger in 872 de eerste dynastie grondvestte. Op hem volgde Olaf I of Tryggvason, die het eerst het Christelijk Evangelie door Engelsche missionarissen deed prediken. Na dezen worden vermeld een Olaf II of de Heilige, die in 1030 in den slag van Stikelstad tegen den grooten Kanoet het onderspit moest delven, doch later door zijn volk in eere werd hersteld en als een martelaar vereerd; een Magnus I of de Goede, onder wien het Noorweegsche Koninkrijk als definitief geconstitueerd kan worden beschouwd; een Olaf III of de Vreedzame, onder wien de toenmalige steden zich snel ontwikkelden; een Haakon IV, die uit den strijd, ontbrand toen Sigurd I in 1130 geen kinderen naliet, de Koninklijke prerogatieven verkreeg, zonder te veel voor de opkomende macht der geestelijkheid te behoeven te buigen, ook al geschiedde zijn kroning door een Pauselijk legaat. Hij was de Vorst, die aan Noorwegen een eerste wetgeving schonk; het vergrootte door de aanwinst van Groenland, en die de troonopvolging regelde!

Dit alles speelde zich intusschen af in de dagen, dat van de trotsche en gevaarlijke Noormannen, die de landen aan den Beneden-Rijn na den dood van Karel den Grooten zoo menigmaal onveilig maakten, weinig meer was overgebleven. De Scandinaviërs verloren hun overheerschen invloed op de zeeën, en toen de handel van de steden, aanvankelijk aan de Oostzee, later ook aan de Noordzee en elders, werd georganiseerd in den machtigen Stedenbond der Hanze, moesten zij in menigen oorlog het onderspit delven. In 1367 sloot te Keulen een twaalfstal dezer steden een oorlogsbond tegen Koning Waldemar van Denemarken en zijn bondgenoot Haakon van Noorwegen; deze beiden ontvingen toen niet minder dan 77 stedelijke oorlogsverklaringen! De strijd werd

door de Hanzesteden met dusdanig schitterend gevolg gevoerd, dat de beide koningen niet alleen tot schadeloosstelling, maar ook tot uitbreiding van de handelsprivilegiën van de Hanzesteden werden gedwongen. Zij verwierven zelfs invloed op de koningskeuze in Denemarken. Het groot-privilegie, dat Albrecht van Mecklenburg, na eenmaal met behulp der Hanze den Zweedschen troon te hebben bestegen, aan het Verbond verleende, is de uitgang tot het glansrijkste tijdperk van een ongekend economische macht dezer Steden-Alliantie. En wellicht zou deze macht nog enkele eeuwen over Oostzee en Scandinavië geheerscht hebben, waren niet onze voortvarende Nederlandsche voorouders, de handelsmannen uit Amsterdam vooraan, stoutmoedig in het Hanzegedebied binnengedrongen, economische noch persoonlijke gevaren ontziende, en ten volle begrijpende hoezeer zij partij konden trekken van de omstandigheden.

Weliswaar hadden de drie Noorsche Rijken zich, tengevolge van de regeling der troonopvolging in Noorwegen en Denemarken, aaneengesloten in de in 1397 totstandgekomen Unie van Calmar, maar deze bleek, hoezeer de energieke Koningin Margaretha daarvoor ook streed, weinig standvastigheid te bezitten. Voornamelijk is dit wel daaraan te wijten, dat geen dezer drie landen iets in zijn Grondwet wilde veranderen noch iets van zijn voorrechten wilde opgeven. Bovendien, het Duitsche element overheerschte in de Scandinavische

Intérieur der Dom-kerk te Roskilde (Denemarken), waar de koningen van Denemarken, in den tijd dat zij ook koning van Noorwegen waren, werden gekroond en begraven.

steden; handel, visscherij en scheepvaart waren in handen van de Hanzeaten, die natuurlijk de Unie van Calmar met leede en booze oogen aanzagen. Na Margaretha's dood in 1412 was het dan ook spoedig met de Unie van Calmar gedaan; een opstand brak in 1433 onder de Zweedsche boeren

uit onder leiding van Engelbrechtsson in Dalecarlie en werd slechts onderdrukt door de benoeming van Knutsson tot Regent van Zweden. Toen de Unie formeel werd ontbonden kozen de Zweden dezen Knutsson tot hun Koning; de Denen Christiaan I van Oldenburg, die ook spoedig in Noorwegen tot het gezag werd geroepen. Hij beproefde de oude overheersching in Zweden te herstellen, maar slaagde hierin slechts ten deele; gelukkiger scheen aanvankelijk Christiaan II, die echter tengevolge van zijn hardheid de vruchten zijner overwinning in Zweden verloor. Niet minder dan 82 personen deed hij tegelijk gewelddadig ombrengen, en het was naar aanleiding daarvan, dat op 18 November

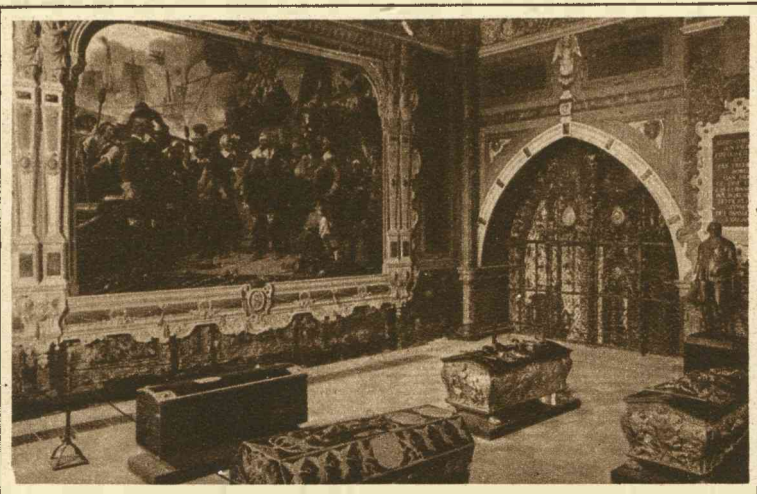

Koningin Maud van Noorwegen, dochter van Eduard VII van Groot-Brittannië.

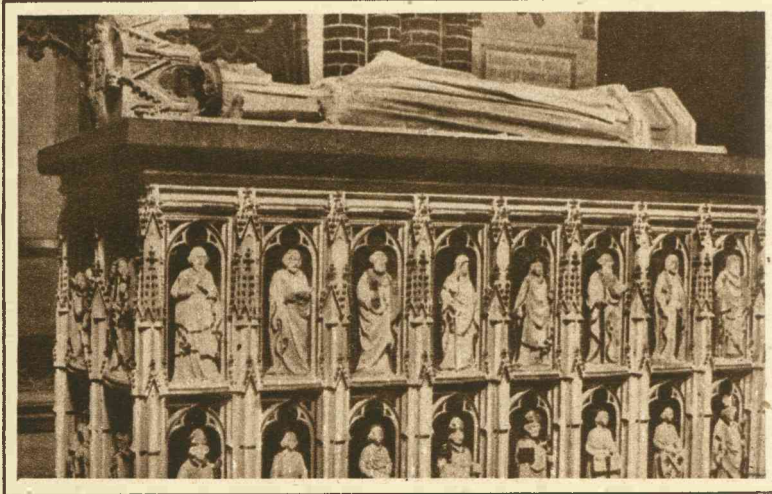
1520 Gustaaf Wasa in Zweden de vaan van den opstand verhieft. Zweden kwam daardoor voor eeuwen onder het geslacht der Wasa's, dat aan het einde der 18e eeuw uitstierf en toen, tengevolge van Napoleon I's invloed, werd vervangen door dat der Bernadotte's. De haat, die tusschen Zweden en Noorwegen al deze eeuwen had bestaan, is in het vooraf gebeurde terug te vinden, en vond voedsel door de economische tegenstellingen, die in volgende eeuwen bleven overheerschen.

Sedert het einde van de Unie van Calmar zijn Denemarken en Noorwegen één geweest; geregeerd door éénzelfde Vorstenhuis, dat echter in Kopenhagen zijn zetel had, dat van Deensch-Duitschen oorsprong was. Van verschillende dezer Deensche souvereinen kan dan ook niet anders gezegd worden dan dat zij Noorwegen stiefmoederlijk hebben behandeld; het meer hebben beschouwd als een kolonie van Denemarken dan als een onafhankelijk land, waarover zij in gelijke omstandigheden als over Denemarken heerschten. Dat was niet het geval met een Christiaan IV, die gedurende een regeering van 60 jaren bijna jaarlijks een bezoek aan Noorwegen bracht, er de kerkelijke zaken op goeden voet regelde, aan het leger een goeden grondslag gaf, de industrie ontwikkelde, in 1624 Christiania en in 1641 Christiansand stichtte, de oprichting van handelscompagnieën bevorderde en reizen naar Groenland aanmoedigde. Maar evenals zijn voorganger Frederik II, wikkeld hij zich in een heftigen oorlog met Zweden, en nam bovendien deel aan den 30-jarigen oorlog, waarin hij reeds tevoren de natuurlijke tegenstander van Zweden was. Christiaan V (1670—1699) gaf aan Noorwegen een nieuw Wetboek op den grondslag van het Deensche; Frederik IV onderscheidde zich door zijn stoutmoedig braveeren van den overmachtigen Zweedschen Koning Karel XII en wist zich de verdiensten van den beroemden Tordenskjöld, uit Noorwegen afkomstig, te verzekeren; Christiaan VI was Deen in zijn hart en verlangde van Noorwegen groote uitgaven ten behoeve der Deensche industrie; geheel anders weer Frederik V, die kunsten en wetenschappen ontwikkelde en 't onderwijs in Noorwegen bevorderde. Onder zijn regeering werd het aantal inwoners, dat in 1664 nog slechts 450.000 bedroeg, tot 723.000 gebracht; het aantal Noorsche schepen breidde zich in een eeuw tijds van 50 tot 1150 uit, en de Noorsche uitvoerhandel stond toen boven dien van Zweden.

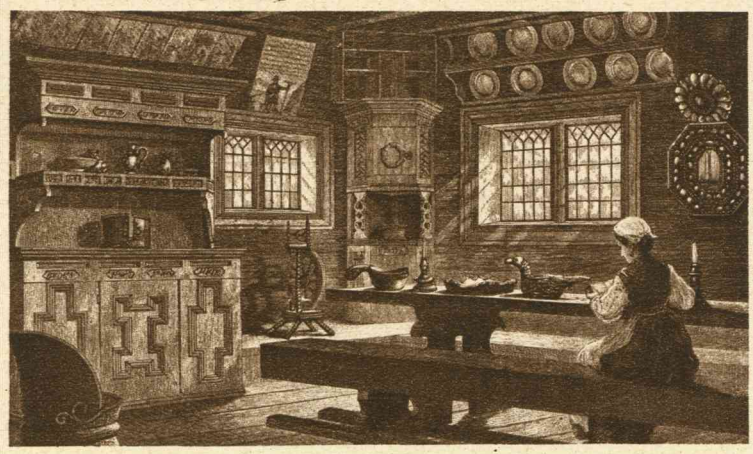
Van den invloed, die een Struense in Kopenhagen en Denemarken uitoefende, bemerkte Noorwegen weinig of niets, maar wel ondervond het de gevolgen van de groote poli-

De kapel der Dom-kerk te Roskilde, waarin het stoffelijk overschot van Koning Christiaan IV is bijgezet.

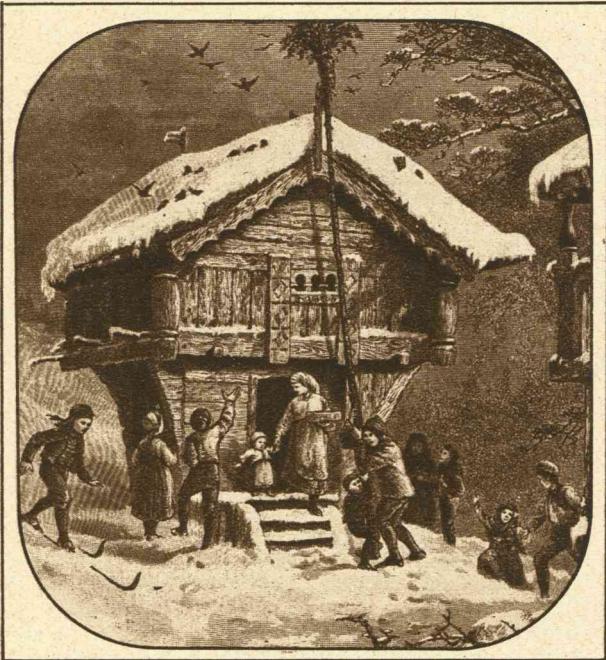

Het grafmonument van Koningin Margaretha in de Dom-kerk te Roskilde.

Intérieur van een ouderwetsch Noorsch huis.

tiel, waartoe Napoleon I's werkzaamheid in den aanvang der 19e eeuw leidde. Denemarken kreeg geschil met Engeland, dat Kopenhagen aanviel; Denemarken dwong om zijn gewapende neutraliteit op te geven, en, teneinde te verhin-

Kerstfeest in Noorwegen.

deren, dat de Deensche vloot door Napoleon werd gebruikt, deze geheel verwoestte. Wanhopig was de toestand voor Denemarken, hetwelk onder Frederik VI een staatsbankroet doormaakte. Noorwegen, toen geheel geïsoleerd, kwam onder het beheer eener Commissie, voorgezeten door Karel August van Augustusberg. Deze wist partij te trekken van het natuurlijk onafhankelijkheidsgevoel der Noren, dat zich tengevolge van de ideeën der Fransche revolutie nog had ontwikkeld; hij wekte op tot verdediging dezer onafhankelijkheid, hetgeen te gemakkelijker viel, omdat Denemarken tot een staat van absolute machteloosheid was vervallen. Het in 1812 tusschen Zweden en Rusland gesloten verdrag verzekerde aan Zweden de Unie met Noorwegen, en het verdrag van Kiel van 1814, dat Denemarken verplicht was te erkennen, verbrak voorgoed een band, die meer dan vier eeuwen had geduurd.

Zij het ook, dat aanvankelijk Prins Christiaan Frederik van Denemarken pogde zich in Noorwegen, waar hij populair was, te handhaven — Engeland, Rusland Pruisen en Oostenrijk eischten de uitvoering van het Verdrag van Kiel, hetgeen de heerschappij van den Zweedschen Koning Karel XIV tevoren Maarschalk Bernadotte, medebracht. Men moge in vele opzichten de houding, door Bernadotte tegenover zijn voormaligen Keizer Napoleon aangenomen, niet bewonderen; zelfs karakterloos achten — hij was voor Zweden en voor Noorwegen een uitnemend Regent, en ondanks de moeilijkheden, die hij in zoo ruime mate op zijn weg vond uitgespreid, liet hij beide landen goed geregeld aan zijn opvolger achter. Oscar I, Karel XV, Oscar II waren achtereenvolgens koningen van Zweden en Noorwegen tegelijk; onder den laatste braken de separatistische gevoelens van Noorwegen zich baan, die in 1905, toen een afzonderlijke consulaire vertegenwoordiging van

Noorwegen door Oscar II werd geweigerd, leidden tot de definitieve afscheiding. Zij het ook, dat toen een oogenblik de mogelijkheid niet geheel uitgesloten scheen, dat oorlog tusschen beide Staten zou ontstaan, het is Oscar II als een niet geringe verdienste aan te rekenen, dat zijn persoonlijk streven de vredelievende beslechting der geschillen bevorderde.

Sedert zijn Noorwegen en Zweden in korten tijd goede nabuurstaten geworden, die met Denemarken, zoowel tijdens als na den oorlog, meer dan eens blij hebben gegeven de afzonderlijke Scandinavische belangen te verstaan.

Zondagsstemming in Noorwegen.

De handel van de Vereenigde Provinciën met de kloeke Noormannen van vóór de 10e eeuw staat historisch vast. Onmiddellijk na de dagen, dat deze Noren hun rooftochten uitstrekten tot Utrecht en Wijk bij Duurstede, en deze beide plaatsen verwoestten, is er een soort handelsverkeer ontstaan, waarvan Utrecht het centrum was. Hier kwamen in het begin der 10e eeuw naast kooplieden uit Duitschland en Engeland ook Denen en Noren ter markt, die langs de Wadden over het Meer Flevo en langs de Vecht Utrecht bereikten, en zelfs den IJsel naar Deventer opvoeren. De Hanze droeg er niet weinig toe bij om een einde te maken aan den zeeroof der Noren; wellicht is de grondslag van haar stichting daarin terug te vinden, maar zij vernietigde tegelijk, zij het ook slechts tijdelijk, de economische onafhankelijkheid van geheel Scandinavië. Tegelijk, dat de Nederlandsche koopvaarders onder leiding van Amsterdam zich invloed wisten te verwerven in Zweden en Denemarken, er uitgebreide privilegiën verkregen, en het terrein voor den invloed van een Lode-wijk de Geer en Trip in de 17de eeuw voorbereidden, knoopte het Friesch-Groningsche gedeelte van ons land relaties met Noorwegen aan. In de 14de eeuw was onze handel op Noorwegen in opkomst. Kooplieden uit Kampen, Deventer, Zutphen en Harderwijk voeren er heen; Stavoren en Hindeloopen waren er werkzaam. Dat leidde nog niet tot rechtstreeksche verbintenissen, maar niettemin waren het weer de kooplieden uit de Nederlandsche steden, die voor bemiddeling in het verkeer tusschen Noorwegen eenerzijds en Engeland en Vlaanderen anderzijds zorgden. Het was de tijd, dat Nederland opkwam als beurtschipper van Europa, welks kapitalen den Vrijheidsoorlog tegen Spanje zouden mogelijk maken. Noorwegen leverde als voornaamste producten: scheepsmasten, timmerhout, ijzer en koper uit de mijnen, bontvellen, gedroogde visch en teer. De Nederlanders brachten naar Noorwegen: specerijen, zout, wijn, brandewijn, kaas en tabak, wollen stoffen en kramen. Het verbruik in Noorwegen was in dien tijd nog niet aanzienlijk; de bevol-

king beschikte niet over groote welvaart; Prof. Blink, aan wiens uitnemende artikelen wij voor dit overzicht menig gegeven ontleenden, haalt een schrijver uit de 18de eeuw aan zeggende: „dat de inwoners nauwelijks geld zouden kennen

Een Noorsch meisje uit het Hardanger district in haar nationale kleederdracht.

als de Hollanders het daar niet brachten voor het hout, dat zij kochten om hun schepen te bouwen." Een 300 schepen voeren uit de Nederlanden daarheen, meest uit de steden en dorpen van Friesland; het waren schepen van 4 à 500 ton, bemand met 12 à 15 personen. De handel ging voornamelijk op Bergen, maar de Nederlanders kenden Kopervik en Drontheim ook reeds goed. Voor den houthandel werden in 1645 en 1669 zelfs belangrijke tractaten gesloten.

Het is bekend — zie Panorama van 7 Maart j.l. — dat in den loop der 18de eeuw aan de overheersching onzer scheepvaart op de Oostzee een einde werd gemaakt; aan onze relaties met Zweden een geweldige slag werd toegebracht tengevolge van de Zweedsche scheepvaart-acte van 1724. De opkomst der nijverheid in Zweden werd daardoor in de hand gewerkt. Ten aanzien van Noorwegen ziet men eenigszins hetzelfde zich afspelen, doch in mindere mate. Dit was vooral te wijten aan de mededinging, die wij ondervonden van Engeland, Rusland, Frankrijk en Pruisen, en ook aan de toeneming van de eigen scheepvaart en handel der Noren. Geheel de 18de eeuw door werd dan ook nog een levendige verbinding tusschen Noorwegen en Nederland onderhouden. Prof. Blink verhaalt van de gewoonte, dat Hollandsche schepen zich in talrijke vloten aan de Noorsche kust ophielden, gewoonlijk begeleid door oorlogsschepen. De kuststreek, die het meest met de Hollanders in aanraking kwam, was die van de Agdesiden, welke zich westelijk van Lagesundfjord uitstrekt tot voorbij Christiansand. De bosschen langs deze kust werden, ook landwaarts in, geheel uitgeput voor den houthandel. Zierikzee had zich de markt verzekerd van kreeften. Dat deze aanraking van weerszijden leidde tot overneming van gebruiken, kan niet verwonderen, te meer niet wanneer men bedenkt, dat veelal Noren en ook

De overgave van het gezag aan Christiaan IV door den Regent Niels Kaas (Naar een schilderij in het slot Frederiksborg bij Kopenhagen).

Noorsche vrouwen zich een tijdlang in Nederland vestigden en vandaar terugkeerden, gekleed, gelijk wij het in de dagen van overdadige weelde van de 17e en 18e eeuw gewend waren. De groote slag voor den handel op Noorwegen kwam eerst in de dagen der Napoleontische oorlogen. Voeren in 1778 nog 2406 Nederlandsche schepen door de Sont, in 1840 bedroeg dit aantal nauwelijks 550. De plaats, die de Nederlandsche scheepvaart op dat oogenblik innam, was de zevende met 101.640 last tegen Engeland op de eerste plaats met 655.447 last. Pruisen op de tweede plaats met 475.395 last en Noorwegen op de derde plaats met 186.143 last.

Lappen-kinderen uit Noorwegen.

Merkwaardiger in het algemeen dan bij Zweden is de ontwikkeling, die Noorwegen onder het in vele opzichten te prijzen bestuur der Zweedsche Koningen, in den loop der 19de eeuw onderging. De tijd der Napoleontische oorlogen was in zekeren zin een bloeitijd, vooral wat voor Noorwegen de levering van hout en visch aangaat. Maar, zolang de handel van West-Europa door het beschermende stelsel werd beheerscht, bleef de handelsomzet van Noorwegen gering en kon dit land zich slechts met moeite van de slagen van Napoleon herstellen. Het had door de afscheiding van Denemarken een aanzienlijken uitvoer verloren, en won slechts een gedeelte daarvan in Zweden terug; houtuitvoer naar Engeland werd onmogelijk, sedert Engeland kunstmatig zijn kolonie Canada begunstigde. De Noorweegsche importhandel werd naar Hamburg verlegd; dit ook werd de leverancier van koloniale waren aan Noorwegen en tevens de bankier van het land.

De vrijere opvatting echter der Engelsche handelspolitiek, de Krimoorlog, die aan Noorwegen's houtuitvoer en vrachtvaart een goede conjunctuur verschafte, maakten aan deze Hamburgsche overheersching een einde. Uit de handelscrisis van 1857 kwam Noorwegen eer versterkt dan verzwakt te voorschijn.

Gedurende den oorlog heeft Noorwegen voor een deel kunnen voortzetten de evolutie, die zich reeds tevoren aftekende. Daarbij moet niet uit het oog worden verloren, dat van een zelfstandigen Noorschen exporthandel nog slechts ten deele sprake is. Noorwegen maakte tot 1905 vrij regelmatig gebruik van de groote exporthuizen in Hamburg en Londen; eerst nadat stoomvaartlijnen op Zuid-Amerika, Afrika en Australië geopend waren, kwam er iets, dat op een eigen exporthandel geleek. Er was natuurlijk in den beginne vooral gebrek aan bedrijfskapitaal, en ook weinig medewerking van fabrikanten, die de voorkeur eraan gaven hun Engelsche en Duitsche verbindingen te behouden. Maar de snelle ontwikkeling, die vooral de Noorsche scheepvaart heeft getoond; de invloed, die dientengevolge door de reeders werd verkregen, heeft ook den Noorschen exporthandel in andere richting geleid.

De handel van elk land is dusdanig samengesteld, dat verschillende factoren in cijfers tot uiting komen. Is de ontwikkeling der Zweedsche nijverheid vooral opgekomen in de 18de eeuw, Noorwegen vertoont in de 19e eeuw een bijna gelijk beeld, dat natuurlijk wat resultaten betreft, nu nog bij Zweden ten achter staat. Van omstreeks 1700 dateeren in Noorwegen de eerste oliemolens en de eerste papiermolen; omtrent 1738 de eerste glasfabriek; omtrent 1780 de eerste suikerraffinaderij. Het gebrek aan steenkolen, dat in de 18de eeuw de nijverheid lam legde, werd door de retourvrachten uit Engeland in de 19de eeuw verholpen. Na 1850 komen

machine-fabrieken en gieterijen den stoot geven aan de oprichting van mechanische schaverijen en houtpulpfabrieken; begint de metaalindustrie een rol te spelen; worden weverijen, spinnerijen, textielabrieken, touwslagerijen en kunstwol-fabrieken opgericht; zetten de talrijke kleine, oude zagerijen zich om in groote ondernemingen, die van stoomkracht inplaats van waterkracht gaan gebruik maken, en ontstaat de fabriekmatige productie van deuren, vensters, lijsten en ander timmermateriaal, alsmede die van geheele huizen. Daarnevens kunnen nog genoemd worden de fabrieken van houtpulp en cellulose, die van lucifers, de bierbrouwerijen. Noorwegen neemt nog geen plaats in de rij der belangrijke fabriekslanden in, maar het begint zich industrieel aanmerkelijk te ontwikkelen, waartoe de witte steenkool, waaraan Noorwegen zoo rijk is, reeds heeft medegewerkt en nog meer zal medewerken. In 1850 werkten nog slechts 12.000 arbeiders in de fabrieken; in 1895 waren er dit 59.800 en in 1914 reeds 145.000. De exportwaarde der industriele producten steeg van plm. 10 miljoen Kr. in 1876 tot 45 mill. Kr. in 1910 en 180 mill. Kr. in 1913. De Noorsche toepolitiek ging in de richting om deze ontwikkeling te bevorderen; weliswaar is in de eerste helft der 19de eeuw van eigenlijke beschermende rechten geen sprake geweest, en vonden in de tweede helft dier eeuw vele verlagingen plaats, maar de interrijkswet tusschen Noorwegen en Zweden van 1874 opende Zweedsche en Noorsche markten wederzijds en droeg na hare opheffing in 1897 bij tot een protectionistisch getint toltarief.

Laatstelijk is het de oorlog geweest, die bevordert heeft, dat Noorwegen een eigen industrie verkreeg. Niet alleen toch werd de noodzakelijkheid dier industrie aan den lijve gevoeld, zoo in Noorwegen als elders, maar de kapitalen, in den oorlog verdiend, gaven tot stichting van nieuwe ondernemingen aanleiding. Tot welke resultaten dit een en ander zal leiden, moet op het oogenblik nog worden afgewacht; wij zijn in Nederland, dat oorlogsindustrieën in zoo ruime mate heeft gekend, ietwat sceptisch geworden ten aanzien van alles wat min of meer kunstmatig uit den oorlog is voortgekomen. Om intusschen slechts één voorbeeld uit vele te noemen, mag worden gewezen op de pogingen, door de Noorsche industrie gedaan om zich de kracht der ontelbare Noorweegsche watervallen toe te eigenen.

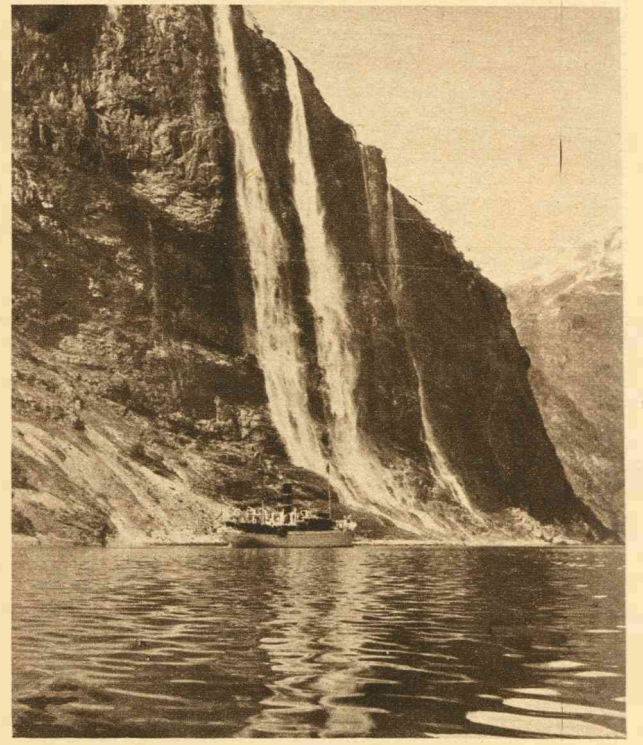
In geen enkelen tak intusschen is de renovatie van Noorwegen zoo duidelijk gebleken als ten opzichte van scheepvaart en scheepsbouw. De oude Noren hebben zich hier in hun volle kracht hersteld.

Een enkel woord tenslotte over de herleving in Noorwegen van de dusgenaamde walvischvaart. Het mag bekend worden verondersteld, dat in vroeger eeuwen, in het bijzonder de Nederlanders, vooral in de 17e eeuw en daarbij naast de Engelschen een belangrijke positie innamen; de Nederlandsche connecties met Spitsbergen, de oprichting van het dorp Smeerenburg, dat later geheel in verval raakte, dateeren van dien tijd. Toen bestond ook de dusgenaamde Noor-

scheepsruimte, aan de walvischvaart gewijd, bleek in Noorwegen thuis te behooren.

Van de traan, die bij de walvischvaart wordt gewonnen, behoorden Nederland en België tot de goede afnemers, zulks in verband met de zeepfabricage, kaarsenfabricage en de machinesmeer.

Werpt men tenslotte een blik op de economische betrekkingen, die tusschen Noorwegen en Nederland bestaan, dan dient de aandacht gevestigd op het handelstractaat, dat in 1847 tusschen Nederland en het Vereenigde Zweden en Noorwegen werd gesloten, terwijl na de scheiding van Noor-

De „Zeven Zusters” bij Geiranger.

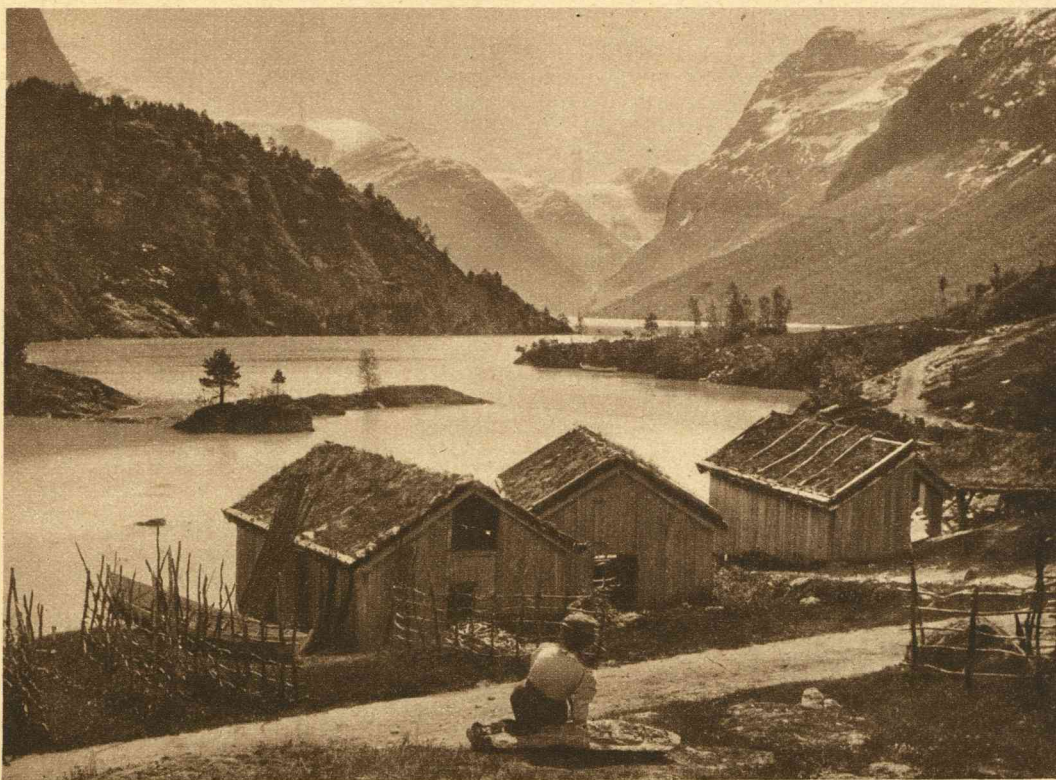
wegen en Zweden in Mei 1922 een nieuw verdrag van handel en scheepvaart tusschen Nederland en Noorwegen tot stand kwam op den grondslag van wederzijdsche behandeling op den voet der meest-begunstigde natie. Sedert het midden der vorige eeuw is het handelsverkeer tusschen Nederland en Noorwegen steeds toegenomen; vooral na 1890 ging het met sprongen vooruit, om van het uitbreken van den oorlog uiteraard de gevolgen te ondervinden. De invoer in Nederland uit Noorwegen bedroeg in 1847 ruim f 3½ mill.; in 1890 bijna 6½ mill.; in 1900 17 mill.; in 1910 bijna 33 mill.; in 1913 bijna 46 mill., om in 1914 en 1915 tot resp.

25 en 25½ miljoen te dalen. De uitvoer uit Nederland naar Noorwegen, die in 1847 ruim een half miljoen bedroeg, steeg in 1890 tot bijna f 5 miljoen; in 1900 tot bijna 9 mill.; in 1910 tot 16½ mill.; in 1913 tot 23 miljoen en onderging in de eerste oorlogsjaren weinig verandering. De belangrijkste artikelen, die Nederland tot voor den oorlog uit Noorwegen ontving, waren ertsen, grondstof voor papierfabricage, vooral houtstof, chemicaliën, salpeter, meest ruwe, zwavelerts, traan, hout, natuursteen en alle soorten visch; dit zijn niet alle artikelen voor eigen gebruik, doch voor een deel ook voor doorvoer. Nederland daarentegen leverde voornamelijk aan Noorwegen ijzer en ijzerwaren, koffie, manufacturen, olie, suiker, granen en rijst. Uiteraard heeft de oorlog, die in zoo veel verandering bracht, ook in de artikelen van in- en uitvoer eenige wijziging doen tot stand komen; in het algemeen echter biedt het Noorwegen-Nederlandsche handelsverkeer nog eenzelfde aspect en zijn daarin tal van mogelijkheden nog geopend.

In de jaren, onmiddellijk aan den oorlog voorafgaande, werd vanuit Groningen het sympathieke plan overwogen betreffende een zes-landen Unie, omvattende de drie Scandinavische Staten, Nederland, Zwitserland

en België. Deze samenwerking ging uit van de grondgedachte, dat alle deze „kleine” Staten van Europa gemeenschappelijke economische en politieke belangen hebben. Ongetwijfeld zou de voorgenomen tentoonstelling te Groningen zijn totstandgekomen en tot nadere pogingen hebben geleid, ware niet de oorlog tusschenbeide gekomen.

De bezoeken, die Nederland's Koningin achtereenvolgens aan de drie Scandinavische hoven bracht, zijn, al stond gemis van politieke betekenis tevoren vast, hier te lande niet zonder sympathie gezien. De Nederlanders uiten zich niet overweldigend spontaan, maar toch kan de ontvangst, die Koning Gustaaf van Zweden hier vond, niet anders dan hartelijk worden genoemd. Een gelijke hartelijke ontvangst zal zeer zeker Koning Haakon VII van Noorwegen worden bereid.

Gezicht op het Meer van Loen.

sche Compagnie, welke octrooi in 1641 eindigde; toen werd de walvischvaart vrij voor ieder Nederlander, zonder dat daarvan echter een dusdanig gebruik werd gemaakt als men, gezien de vroegere lust voor dezen tak van bedrijf, had kunnen veronderstellen. Wellicht zou ook in Noorwegen de walvischvangst niet opnieuw een oplevend bedrijf zijn geworden, had niet de Noorsche Kapitein Svend Foyn het harpoeneerkanon uitgevonden om de walvissen te doden, in stede gelijk vroeger door harpoeniers, die de harpoenen met de hand wierpen. Deze uitvinding dateert van de jaren 1865 tot 1868, en dientengevolge waren reeds in 1887 niet minder dan 34 Noorsche stoomwalvisch-vangers in de vaart. Hoezeer Noorwegen in het begin dezer eeuw aan het hoofd der walvischvaart stond, blijkt wel hieruit, dat in 1912 164.000 Noorsche tonnenmaat werd gebruikt tegen 2961 Japansche, 4137 Afrikaansche, 11.875 Amerikaansche en 32.483 Engelsche en Schotsche; ongeveer ¼ dus van de totale

EEN VACANTIE-OORD BIJ UITNEMENDHEID

HET EILAND DER VERKWIKKING

De badmeester en omroeper van Schiermonnikoog.

De tijd, dat we denken gaan aan vakantie, is er weer. Hij meldt zich vanzelf; wij voelen het: het is noodig, dat we onszelven weer eens een korte spanne tijds onttrekken aan het drukke, enerverende leven van onzen modernen tijd. Sinds onze vorige holidays zijn onze zenuwen aan één stuk door gespannen geweest in den steeds meer van ons vergenden strijd om het bestaan. En daarom is het noodzakelijk alseen onontbeerlijk medicijn voor onzen geest en ons lichaam beiden, dat we eens een poosje eruit gaan, achter ons laten onze zorgen, rust gunnen aan onze óverspannen zenuwen.

Uit deze overwegingen nemen we onze vakantie. En terwijl we onze plannen maken en overleggen waar heen we zullen gaan, bedoelen wij

het werkelijk goed. Lichamelijk en geestelijk bemerken we het immers maar al te zeer: we moeten rust hebben, kalmte, frissche lucht. Maar... we zitten nu eenmaal zóó rotsvast geketend aan allerlei conventies en sleur-begrippen, wij zijn zoo gewend aan mondain genot en cabaret- en dans- en schouwburgvermaken, dat we, indien wij op zoek zijn naar verademing en rust, daár heen gaan, waar we geen rust, maar het druk gedoe van de „grootte wereld” vinden.

Homo sapiens! — wanneer zult ge toch eens wijs worden. Wanneer zult ge toch eens beseffen, dat uw vakantie vóór alles moet zijn een tijd van rust, van geestelijke ontspanning?

Wanneer? — Ach, wanneer ge maar eenmaal uw vakantie genoten hebt in een kalm, rustig oord, met niets om u heen dan de grootsche natuur, die u teruggeeft aan uzelf, een

Het „Badhotel”

ander, sterker en beter mensch van u maakt. Dan zult ge inzien, dat een vakantie in een drukke, mondaine omgeving eigenlijk geen vakantie is, maar dat zij op uw uitgeputte zenuwen werkt als een glas champagne op iemand die veel bloed verloor: zij prikkelt de levensgeesten, maar versterkt ze niet. En dan zult gij er nooit meer over denken, uw vakantie door te brengen in een „chique” badplaats, óf te Brussel of Parijs of Berlijn — waar uw zenuwgestel door het gejaag en geroezemoes wellicht nog meer lijdt dan door uw dagelijksche beslommeringen.

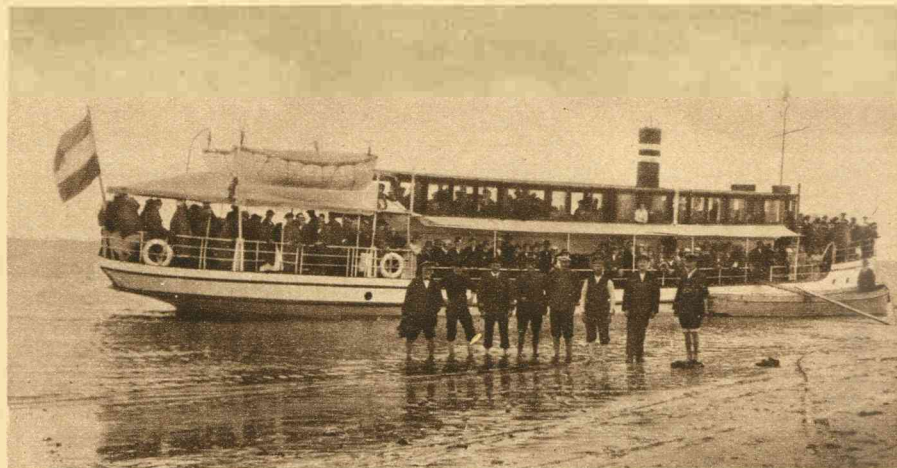
Vraagt gij mij nu, waar ge een werkelijk rust- en kalmte-

gevend vakantie-oord kunt vinden, dan antwoord ik U: er zijn in ons land vele van die plekken. Maar: ik ken er geen een, dat zóó mooi, zóó verkwikkend is als Schiermonnikoog, dat door vele doktoren als een rustoord bij uitnemendheid wordt aanbevolen. Van naam kent gij dit eiland natuurlijk reeds lang. Doch ik raad u: leert het ook eens kennen uit eigen aanschouwing. Gaat er eens heen, voor een week, veertien dagen, of hoe lang gij er tusschenuit kunt breken. Gij zult daar, ik verzeker het u, 'n ander mensch worden. En het gansche jaar zal het verlangen in u blijven leven, er weer heen te kunnen gaan, er weer te kunnen genieten van al het goede en mooie dat dit aan natuurschoon rijke eiland u biedt.

Van Groningen uit is het zeer gemakkelijk te bereiken. De N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Noordzeebaden en Wagenborg's Passagiersdiensten te Delfzijl onderhouden met het eiland sinds 1912 een geregelde Winter- en Zomerdienst, met bovendien nog extra-diensten gedurende het badseizoen. Met een in alle opzichten zeewaardig passagiersschip, van alle comforts ruimschoots voorzien, brengt de Mij tot Expl. van Noordzeebaden u van Zoutkamp uit naar Schiermonnikoog. Reeds deze tocht over de Lauwzee met haar steeds wisselende en verrassende aspecten, verdient op zichzelf als een zenuwsterkende kuur alle aanbeveling. En als dan de groote motorboot, indien het eiland bij ebgetij genaderd wordt, langs zij komt, en ons naar de karakteristieke Friesche wagens brengt, welke ons naar het eigenlijke eiland rijden, dan zegt ge bij uzelf, dat dit idyllisch gedoe reeds meer dan de moeite van een uitstapje naar Schiermonnikoog loont. Bij hoog water vaart de motorboot naar den steiger, waar de passagiers worden geland. Reizigers, die via Leeuwarden-Holwerd komen, kunnen ook van Oostmahorn afvaren. Deze verbinding wordt eveneens door de Maatschappij tot Expl. van Noordzeebaden onderhouden.

Hebben we eenmaal ons hotel of pension bereikt, en hebben we ons wat verfrist — op de boot kan men zeer goed maaltijden — dan zult gij u reeds direct „thuis” gevoelen en het eiland met zijn karakteristieke landelijkheid nader willen leeren kennen. En dan zult gij al wandelend langs den Badweg of dwars door de duinen versteld staan over het vele schoons, dat de natuur U te genieten geeft. Een rijkdom van wilde bloemen, voor natuuronderzoekers van groot belang, zal uw oog en zinnen streelen, terwijl de vele zeevogels, die hier over de zee en het eiland scheren en op het laatste hun broedplaatsen hebben, u af en toe zullen doen stilstaan om hun bevallig spel in de lucht te volgen. En terwijl ruischt om u heen de zee en blaast u haar zilten adem in het gelaat, en gij ziet de statige passagiersschepen langzaam voorbij drijven, de kleine visscherspinken hun netten uitwerpen, op een zandbank in de verte de zehonden hun vrolijk spel spelen, En de ontelbare kleurschakeringen van het groote water-zonder-ruste, dat uw ziel zoet droomen doet, zal u met verrukking vervullen en gij zult uw longen er vullen met zuivere heilbrengende lucht, die niet verontreinigd is door stof en stank, opgejaagd door razende auto's en motorfietsen. Uw ziel en uw lichaam beiden zullen er gesterkt, verjongd worden.

En nu moet ge niet zeggen, dat dit alles misschien mooi en goed is voor een dagje, maar dat het op den duur toch

De „Vooruitgang III”, varende van Zoutkamp op Schiermonnikoog. — Alle passagiers zijn aan boord gebracht.

wel wat vervelend zal worden. Want dat komt dan al weer, omdat ge Schiermonnikoog niet kent, en er te min over denkt. Schiermonnikoog heeft zijn Zeevaartschool, zijn plantsoen, zijn herstellingsoord voor kinderen, zijn bazaar, zijn eendekooien, zijn zeebaden, zijn zeldzaam mooi breed en hard strand, zijn wandelingen en rijtoeren over de duinen en langs het strand, zijn vuurtoren, van waaraf men een schitterend panorama heeft over het gansche eiland en de omringende zee. En dan is er het aardige, vriendelijke dorpje, waar het een lust is doorheen te dwalen, en te genieten van de vaak schilderachtige interieurs.

Dan zijn er de gezellige avonden, georganiseerd vaak door een der hotel-eigenaars en waarop we genieten kunnen van een eerste-rangs conferencier, of van een mooi strijkje of waarop voordrachten en dansen elkaar afwisselen. Maar alle mondainiteit is hier ver te zoeken en alles draagt een intiem, huiselijk karakter.

Zoo biedt Schiermonnikoog alles, wat de naar rust en

Gezellig uurtje in het duin.

verkwikking zoekende mensch verlangen kan. Men voelt er zich vrij en onbespied, men kan er zichzelf wezen en men voelt met iederen dag hoe de reine, zuivere, frissche lucht steeds meer haar weldadigen invloed op ons gelden doet, en het zal niet dan met weemoed in ons hart zijn dat we afscheid nemen van dit bekoorlijke eiland, waarop we ons zoo gelukkig, onbezorgd en ongekunsteld gevoeld hebben. En het verlangen er weer heen te gaan, zal ons niet verlaten, maar ons bijblijven, tot we het gestild hebben — een volgend jaar!

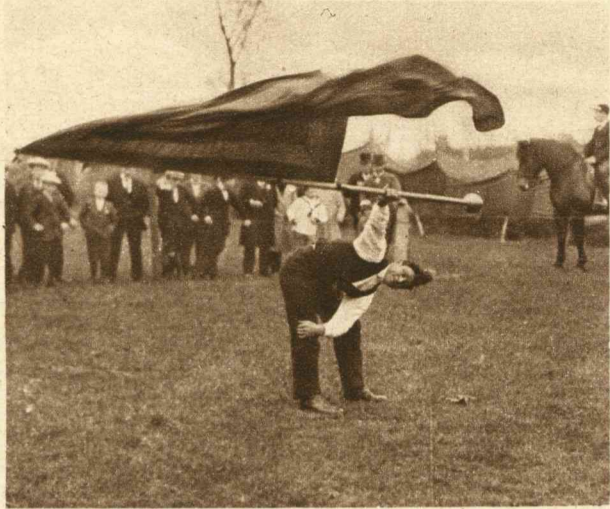
Duinlandschap met vuurtoren.

Dorpsgezicht.

HOE HAAR EIGENZINNIGHEID GEBROKEN WERD

Käte Wendring had het zich in haar zandburcht gemakkelijker gemaakt. Ondanks het protest van haar gouvernante, Miss Lighton, had zij haar witte schoenen en kousen uitgetrokken, en woelde met haar naakte, rossige voetjes diep in het warme zand. Daarop nestelde zij zich behaaglijk met haar rug tegen den door een matje beschutten wand en verdiepte zich in het deel der „Tachnitz-edition“, dat Miss Lighton iederen namiddag in haar hand placht te drukken — onverschillig of men in de villa te Hamburg-Uhlenhorst of, zoals nu, in het

Het 475-jarig bestaan van het „St.-Martinus-Gilde“.

Ter gelegenheid van het 475-jarig bestaan van bovengenoemd gilde, werden te Tongelre de beide Pinksterdagen groote schutterfeesten gehouden. Vooral het nummer vendelzwaaien, dat bij dergelijke gilde-feesten steeds een hoofdattractie is, trok ook thans wederom veel belangstelling.

kleine badplaatsje was, waarin Juffrouw Käte door een onverklaarbare gril van haar vader voor dit seizoen was opgeborgen.

Het was ten tijde van den middag-siësta — het beroemde uur, waarop ieder badgast zich voorneemt nog denzelfden dag af te reizen, indien het den hemel behaagt hem te sparen voor een zonnesteek of voor totaal versmelten. Een mensch kan echter veel verdragen — vooral wanneer het zijn gezondheid betreft.

Ten tijde van de middagsiësta waagt zelfs de zee het nauwelijks adem te halen in de vibreerend heete lucht. Langzaam, onbeholpen en zonder een enkel schuimkopje rollen de licht-groene golvenketens op het strand, deponeren, omdat zij toch iets wenschen te doen, een blanke kwal op den witten, in de zon glinsterenden oever, om dan weer mat en uitgeput terug te rollen. Aan alle tentjes zijn de gordijnen neergelaten; alle badstoelen staan met den rug naar de zon gekeerd — en ieder schepsel zoekt een schaduwrijk plekje en een koelen droom.

Als Käte Wendring op dit uur probeerde te lezen, dan kwam dat voor een deel eenvoudig door de jeugdige onvermoeidheid van haar achttien jaren en voor een ander deel door een zekere eigenzinnigheid. Als alle menschen van uitputting bijna niet meer op hun beenen konden staan, dan hield zij zich extra dapper en was in staat nog een dansje te beginnen — en als een ieder uitgelaten was, dan gebeurde het vaak, dat zij zich terugtrok. Zij had vroeg haar moeder verloren, en ofschoon haar vader in den grond een energiek man was, had zijn zorgvolle teederheid van zijn dochtertje toch een grillig schepsel gemaakt, met wie het moeilijk was om te gaan. Ondanks alle overdeven liefde waarmee zij aan haar vader hing, kon deze toch eigenlijk slechts dan iets van haar gedaan krijgen, wanneer hij ongeveer het tegenovergestelde voorsloeg, van hetgeen hij gaarne wenschte dat zij doen zou.

Miss Lighton was — door de zorgen van haar opvoedsters-taak even veel vermoeid als door de middaghitte — vast ingeslapen. De lange armen hingen slap langs haar lichaam, en aan haar halfgeopenden mond ontsnapten met steeds stijgend geweld, diepe rochelende snurktonen.

Plotseling gebeurde er iets ongehoords. De bodem van den zandburcht zakte in — koel water borrelde naar boven — en op hetzelfde oogenblik zakte de wand, waartegen Miss Lighton's lichaam rustte, ineen, zoo snel, dat de waardige dame achterover viel en een oogenblik levendig met haar beenen in de lucht spartelde.

De dames reddden zich schreeuwend uit de overstroming en hadden zich nog niet van haar schrik hersteld, toen de ingestorte zandhoop zich bewoog en een man eruit opdook.

„Oha!“ steunde hij verbluft en hij richtte zich langzaam zoo ver op, tot hij op zijn knieën zat; toen streek hij zich mechanisch het zand uit zijn kortgeknipt haar en keek, zijn rond gelaat van inspanning en schrik rood-gekleurd, zoo overweldigend komisch naar de twee verongelukte dames, dat Käte Wendring luid begon te lachen. Niet aldus echter Miss Lighton. Toen de aanstichter van het onheil voor haar opdook, braakte zij in haar moedertaal

een heele reeks heftige verwijten tegen hem uit en liep toen, heftig gesticuleerend, naar haar hotel.

Ejnar Lundström keek haar beduusd na en richtte toen den blik uit zijn goedige blauwe oogen op Käte, die nog steeds schudde van het lachen. Zonder zich van zijn plaats te verroeren, zei hij slepend en met de scherpe s-klanken van zijn noorsch dialect: „Ik geloof, dat ik me daar weer iets moois heb aangericht, juffrouw Wendring . . .“

„En óf,“ lachte het jonge meisje, „dat heeft u heel kranig gedaan! Maar . . .“ voegde zij eraan toe, terwijl zij zichzelf dwong om ernstig te worden, „ik zou toch wel eens graag willen weten, hoe u er eigenlijk toe gekomen bent, ons onder water te zetten en den burchtvrede te verbreken, hè?“

Ejnar Lundström haalde betekenisvol zijn schouders op en viel toen weer op zijn knieën.

„Hoe zal ik dat nu verklaren, juffrouw Wendring, — ik verveelde mij zoo gruwelijk in mijn burcht naastaan, dat ik een meertje wilde maken . . .“

„Maar toch niet bij ons?“

„Heel juist — bij U niet — het was dan ook een vergissing, ja.“

Leven zonder voedsel?

Op de poort van het Militaire Hospitaal in de Walsteeg te Utrecht bloeit een sering. Waar deze haar voedsel vandaan haalt, heeft men tot op heden nog niet kunnen ontdekken.

„Dat is wel merkwaardig — en u heeft ons juist daar aangeboord, waar Miss Lighton zat . . .“

„Dat was toeval, juffrouw Wendring,“ betreurde hij trouwhartig, terwijl hij zijn hand op zijn hart legde en met de an-

Het Mondharmonica-orkest „Stern“.

Het bekende deutsche mondharmonica-orkest „Stern“ gaf gedurende de laatste week van Mei een reeks uitvoeringen in ons land. De opbrengst dezer tournee komt geheel ten goede aan de Berlijnsche „Kinderhilfe“, een vereniging welke zich het lot der arme ondervoede kinderen van Berlijn heeft aangezien. Het orkest, dat onder leiding staat van den heer Arthur Marquard, is het eenige in de geheele wereld, dat concerteert met als enig instrument de mondharmonica. Natuurlijk gebruiken de spelers speciale instrumenten, welke zij gedurende de uitvoering van een stuk vaak snel verwisselen moeten, waarom er dan ook 24—36 instrumenten voor iederen speler gereed liggen.

dere ijverig het zand uit zijn hals haalde. Toen richtte hij zich omslachtig op, klopte zijn wit flanelen strandcostuum

af en wierp een onderzoekenden blik naar het hotel, waarheen Miss Lighton gevlucht was.

„Denkt u, dat die miss nog lang verhinderd zal zijn, juffrouw Wendring?“ vroeg hij, terwijl hij zijn ronde hoofd op zijn eenen schouder legde en zijn wenkbrauwen optrok.

„O,“ antwoordde het jonge meisje, terwijl het in langzaam begrijpen-gaan met haar hoofd knikte, „dus daar moest het heen!“

„Als u er niets op tegen heeft . . . U weet, dat ik u zoo heel veel te zeggen heb . . .“

„U heeft mij heelemaal niets te zeggen, verstaat u?“ riep het jonge meisje blozend uit. „Draai u bovendien direct om, opdat ik mij kan aankleeden!“

Terwijl Ejnar Lundström zich aarzelend en met een kwalijk verholten uitdrukking van spijt afwendde, hurkte Käte Wendring neer en trok haastig haar kousen en schoenen aan.

Ben nieuwe R. K. Kerk te Wassenaar.

Den tweeden Pinksterdag werd te Wassenaar de tweede nieuwe R. K. Kerk plechtig in gebruik genomen. Onze foto geeft een extérieur van het idyllisch gelegen kerkje.

„Dat was weer een van uw onbeschaamdheden,“ zei ze daarbij misnoegd. „Bah, hoe kan iemand toch zoo brutaal en berekend zijn. U mag u niet omkeeren, heb ik gezegd, verstaan? Ik gooi u zand in uw gezicht!“

„O, alsjeblijft niet! Daar heb ik nog genoeg van. Maar ik moet mij toch verdedigen, als u mij zoo aanvalt,“ antwoordde hij terwijl hij zich omkeerde en op zijn burcht de stormvlag zette. En dit gebeurde niet alleen vanwege den oorlogstoestand, waarin hij zich op dit oogenblik bevond. Het verblindend wit-achtige blauw van den horizon was op één plaats iets verdonkerd — over de zee kwam plotseling een koelte.

„Waarom ben ik brutaal?“ vroeg hij toen. „Omdat ik er niet van houd duiven te schieten? Laat u adelaars vliegen, juffrouw Wendring, of . . . eh, eh — hoe heet dat vogeltje ook weer, dat kippen eet en zoo — havik! — Heel juist, 'n havik! Laat u havikken vliegen, en ik zal er steeds op loschieten. Is u klaar, juffrouw Wendring?“

„Neen!“ riep deze geërgerd, omdat zij met het laatste knoope van haar laarsjes niet in het reine kon komen.

„Mooi — dan zal ik verder gaan met praten — ik kan mij namelijk veel beter verdedigen, vind ik, als u mij niet aankijkt. Dus waarom ben ik nog meer brutaal? Omdat ik niet in de manege wil rijden? Daar is ook niets aan, juffrouw Wendring. Steeds maar in de rondte — daar wordt men draaierig en onpasselijk van, en als ik onpasselijk ben, dan zie ik er niet knap uit, en als ik er niet knap uit zie . . . waarom lacht u, juffrouw Wendring?“

„Om uw knapheid! Maar genoeg daarover.“ Het jonge meisje stond elastisch op en sloeg het zand van haar japonnetje. „Toon mij eens, dat u moed heeft —“

„O, u zult nog zien, dat ik courage heb!“ antwoordde hij snel, terwijl hij zijn strooien hoed opzette en hem met een flinken klap in zijn nek sloeg.

„Goed — de wind steekt op. Ziet u het?“

„Ja! Binnen een half uur hebben wij onweer.“

„Wilt u een eindje met mij gaan zeilen, mijnheer Lundström?“

De jonge man vertrok zijn gezicht tot een critische grimas. Terwijl hij zijn beide handen langzaam in de wijde zakken van zijn broek schoof, wierp hij een onderzoekenden blik naar de lucht en over de zee, wier donkerder gekleurde golven thans met sterken golfslag aanrolden en witte schuimkoppen droegen. Toen keek hij naar Käte, die hem uit haar bruine oogen vol verwachting en triomfeerend aanzag.

„Dat zal slecht gaan, juffrouw Wendring,“ zei hij nadenkend.

„Om half vier zou mijn vader aankomen — en als ik dan verdrinken zou zijn, zou hij dat beslist onaangenaam vinden.“

„Is dat uw courage? Ik verwacht mijn vader ook —“

onze partij staat dus gelijk. Wilt u of wilt u niet?"

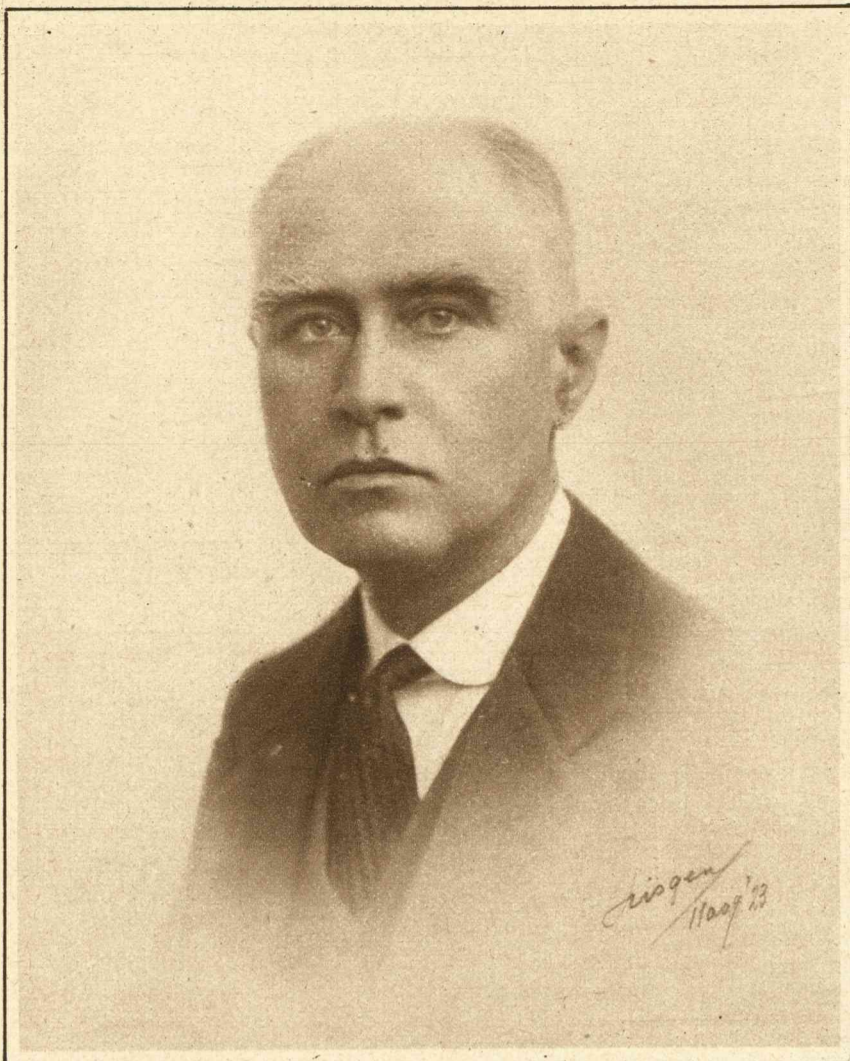
Ejnar Lundström aarzelde nog één oogenblik, terwijl hij met een kennersblik de naderende bui taxeerde. Toen gaf hij zijn „zonnebloem” weer een energieke slag en haalde zijn schouder snel op en neer.

„Well — laten wij gaan!” zij hij met een verholten lachje en liep toen voor naar de zwakke, ver in de zee gebouwde pier, aan welker uiterste einde het bootje lag te schommelen.

Het onweer had maar eenige minuten geduurd. Het was een van die korte, maar zware ontladingen, die boven zee zoo vaak voorkomen en de zwoelte nog slechts drukkender maken. De zee wordt diep-groen en ultra-marineblauw van kleur. Als geslagen rollen de golven woedend door elkaar, het geschreeuw der midden door de golvenbergen schietende meeuwen overstemmend — een heksensabbath, die gezien van het veilige strand af, in zijn grotesken gitanenstrijd reeds op de zenuwen werkt. En hoeveel te meer dus op het water zelf, en in een notedopje, zooals Ejnar Lundström over de dansende bergen en dalen heen stuurde.

Reeds bij den eersten stormvlaag was het groote zeil met mast en al over boord gegaan. Het schuitje voerde nu nog maar een klein zeiltje — maar de wijze waarop de jonge Zweed met dit stukje linnen opereerde, wekte de begeestering der „zeebeveren” dorpsbewoners, die op het bericht van den dol-koenen tocht met bijna alle badgasten aan het strand verschenen waren. En het vertrouwen van deze lieden stelde ten slotte ook de ongelukkige Miss Lighton gerust, die jammerend langs het strand op en neer geloopt had, als een kip, die niet weet waar haar ei te deponeren.

Lundström voerde het zeil met gespannen spieren; even vast voerde zijn linkerhand het roer en geen spier op zijn gelaat verried ook maar de geringste innerlijke spanning. De eenige verandering aan hem was, dat de doornatte blauwe oogen van den jongen man een uitdrukking van schalksche teederheid aannamen, toen zij op Käte Wendring neerzagen, die aan zijn voeten was

De heer J. D. Hunger,

oud-resident van Batavia, met verlof hier te lande, is door den Valkenbond aangewezen om op te treden als financieel adviseur en regeerings-adviseur in Albanië, een functie gelijk aan die welke de heer Zimmerman, oud-burgemeester van Rotterdam, reeds eenigen tijd te Weenen voor Oostenrijk bekleedt.

neergeknield en haar hoofdje met de natte losgegane haren angstig aan zijn knieën verborg. Toen de eerste aanval van het weer voorbij was, en men zich in de woedende golven weer wat kon oriënteren, smeekte zij hem vleiend, toch gauw terug te gaan.

„Dat hangt niet heelemaal van mij af, juffrouw Wendring,” antwoordde hij, terwijl hij op meesterlijke wijze het zeil voor den wind wierp en dan glimlachend op haar neerkeek.

„De zee is *eigenwijs*, en daartegen kan men niet veel beginnen — nietwaar, juffrouw Wendring?”

„Ja, mijnheer Lundström —” antwoordde zij bevend. Terwijl keek zij op en kleurde onder zijn blik, maar zij vlijde zich nog vaster tegen hem aan.

„Ik vind het bovendien heel fijn zoo — behalve dat schommelen — dat is bijna even onaangenaam als het rijden in een manege — nietwaar, juffrouw Wendring?”

„Ja, mijnheer Lundström.”

Dat klonk zoo kinderlijk-gehoorzaam, dat Ejnar bijna acrobatische pogingen deed, om tenminste één hand vrij te maken en ze teeder op haar hoofdje te leggen, dat nu heelemaal niet meer eigenzinnig was. Maar het ging niet — ondanks het zonlicht, dat thans door de wolken kwam en zoo intensief was, dat het tot diep in Ejnar Lundström's hart drong. . . .

Toen mijnheer Wendring dien avond met zijn dochter op het terras van het hotel zat en zijn vriend Axel Lundström uit Malmö met diens zoon verwachtte, kwam er geen eind aan zijn verbazing.

Zijn dochtertje had totaal geen eigen wil meer. Zij zei op alles ja — maar dan ook op *alles* . . . zelfs toen hij haar heel voorzichtig en langs een omweg vroeg, of zij er wat op tegen zou hebben als hij den jongen Lundström als zijn toekomstigen schoonzoon beschouwde. . . .

T. v. Torn

DRESDEN

GEMÄLDEGALERIE

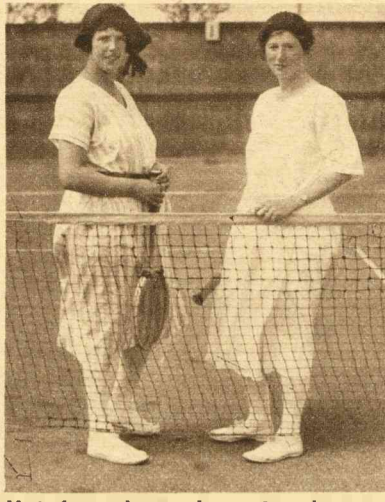
DE HAVEN VAN AMSTERDAM IN DE ZEVENTIENDE EEUW — NAAR DE SCHILDERIJ VAN A. STORCK

UIT HET VOLLE LEVEN

Demonstratie van Zeilvliegtuigen

op de kust van Oost-Pruiſen. — Het zeilvliegtuig van den heer O. Schulz in de vlucht. Beneden de vliegboot „Königsberg“.

Het kampioenschap tennis van Amsterdam.

waarom de vorige week op de Eilersbanen gespeeld werd. Links Mevr. van Gulick en rechts Mevr. Strauss-Jansen, die kampioene werden voor dames-dubbelspel.

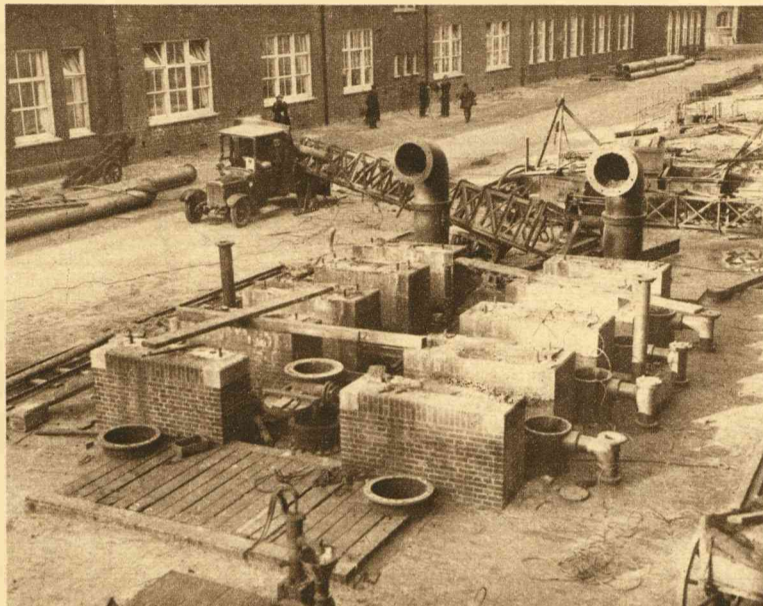
De protest-demonstratie te Moskou tegen de Engelsche nota.

De pop op den achtergrond links stelt den Engelschen minister van buitenlandsche zaken, Lord Curzon voor.

Het Concours-hipplique

te Amsterdam, dat 26 en 27 Mei gehouden werd. De „Duke of York“, het bekroonde schoonste rijpaard.

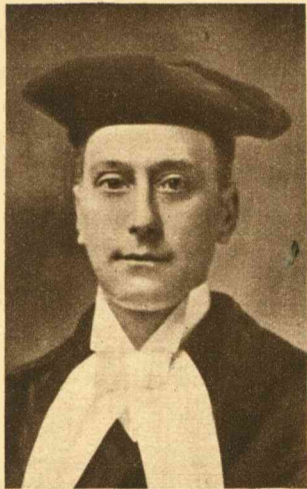
Ernstig ongeeluk te Amsterdam.

Donderdagmorgen had op de terreinen der voormalige Oostergasfabriek een ernstig ongeeluk plaats tijdens het afbreken van eenige zware condensors. Doordat een auto een der staalraden raakte, viel een ijzeren hijschmast om, waarin drie werklieden bezig waren. Een van hen werd gedood; de twee anderen werden gewond.

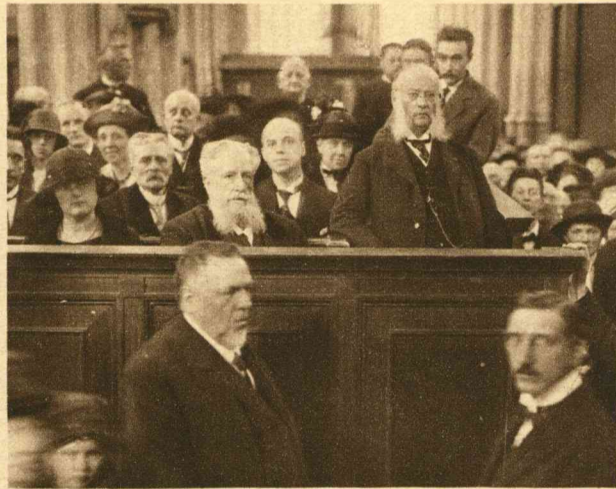
Het concours-hipplique te Amsterdam.

Een zeer fraaie sprong van den heer Jurgens op zijn paard Melton.

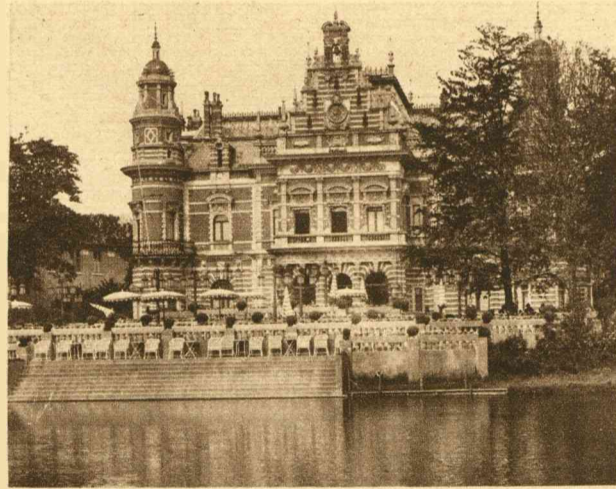
Prof. Dr. Ernst Cohen.

te Utrecht, aan wien de Universiteit te Cambridge (Engeland) het eere-doctoraat in de natuurwetenschappen heeft aangeboden.

In memoriam J. J. L. ten Kate.

Dinsdag 22 Mei werd in de Nieuwe Kerk te Amsterdam een gedenksteen onthuld voor den bekenden dichter J. J. L. ten Kate. Onze foto toont staande ds. F. van Gheel Gildemeester; links van dezen de heer J. ten Kate, zoon van den overleden dichter.

Het Hotel Château „Oud-Wassenaar“

te Wassenaar, dat de vorige week officieel in tegenwoordigheid van vele autoriteiten en genoodigden geopend werd.

Sir Bonar Law

de Engelsche minister-premier, die om gezondheidsredenen zijn ontslag als zoodanig nam.

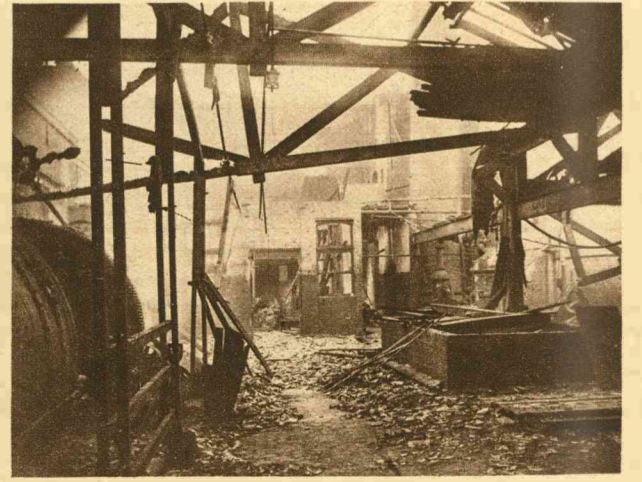
Het vrouwen-congres te Rome,

waarbij 1500 afgevaardigden uit alle deelen der wereld vertegenwoordigd waren. — De presidente der Italiaansche afdeling leest haar toespraak. In het midden zittend Mussolini; (x) de burgemeester van Rome in gesprek met Mrs Chapman Catt.

Het 40-jarig bestaan der Amsterdamsche Winkelgalerie.

De Amsterdamsche Winkelgalerie, gelegen achter het Paleis voor Volksvlijt, bestond de vorige week 40 jaar. Naar aanleiding van dit feit maakten wij bovenstaande foto, waarop men de feestcommissie met genoodigden enz. ziet afgebeeld.

De zware brand te Dongen.

In den nacht van 24 op 25 Mei brandde de Stoomleders-fabriek van de firma Joh. Verbunt te Dongen tot op den grond toe af. Vele arbeiders werden hierdoor werkloos.

VOOR ONZE HUISMOEDERS

Nuttige Wenken.

LIJM VOOR AARDEWERK, PORSELEIN EN STEENEN AARDEWERK.

Een zeer goede lijm voor aardewerk is in de lucht fijngemaakte kalk en gestremde melk, beide samen ten innigste verwreven.

In een gesloten flesch lost men 75 deelen gesnipperde caoutchouc in 60 deelen chloroform op, voegt er nog 15 deelen mastiek aan toe en laat het op een koele plaats algeheel oplossen. Hiermee kan porselein goed duurzaam gelijmd worden.

4 deelen terpentijn en 2 deelen was smelt men samen op een zacht vuur. Onder het smelten, steeds roerend, voegt men 8 deelen fijn zwavelpoeder en een beetje steenpoeder toe. Hiermee maakt men gebroken porseleinen vaatwerk weer bruikbaar.

12 deelen caseïne, met 55 deelen natronwater goed vermengd, vormen een goede porseleinlijm.

Idem 10 deelen versche caseïne, 30 deelen oplosbare natronwas en 20 deelen oplosbaar kaliwaterglas.

Lijm in sterken heeten azijn opgelost, waaraan $\frac{1}{2}$ L. spiritus en wat aluin wordt toegevoegd, geeft een mengsel, dat in een goed gekurkte flesch bewaard moet worden, en waarmee men hout, hoorn, porselein, glas enz. kan lijmen.

Door een dunne arabische-gomoplossing roert men gips tot roomdikte, dit mengsel smeert men met een penseel op beide zijden der vooraf verwarmde breukvlakken, daarna drukt men de brokstukken goed tegen elkaar en houdt ze zoolang tegen elkaar tot de lijm hard is, wat slechts kort duurt.

Goed loodwit wrijft men met dikke lijmvorm goed door elkaar en voegt er wat menie aan toe, evenzoo wat barnsteenvernis.

20 gr. vischlijm dampst men in met 20 gr. kristalliseerbaar azijnzuur tot stroopdikte. Als men ze noodig heeft, wordt de massa gewarmd en daardoor weer vloeibaar, dan met een penseel op de breukvlakken gesmeerd, de brokstukken goed samengevoegd en door bindgaren tegen elkaar gedrukt, tot de lijm hard is.

Gebroken pijpkeppelen lijmt men met een mengsel van gestremde melk en gebrande kalk.

De nieuwe Mode.

Links: Elegant toilet van crêpe marocain, gegaarneerd met banden van langwerpige kralen. Rechts: Fraai wandelcostuum van dezelfde stof, met kantwerk afgezet. De gedraaide ceintuur vormt een aardige vlugge garnering. — Bovenstaande mooie toiletjes troffen wij aan in het nieuwe nummer van „Record”, het praktische modeblad dat onze abonnees als premie op ons blad voor slechts f 2.50 per jaar (twaalf nummers) bekomen kunnen. Met behulp van dit modetijdschrift kunnen zij heel haar garderobe op gemakkelijke en smaakvolle wijze zelf maken. Proefnummers worden op aanvraag tegen 10 cents per exemplaar gaarne toegezonden door administratie „Record”, Doezastraat, Leiden.

Recepten.

Gepaneerde Hambroodjes.

Benodigd: 6 zeer dunne sneetjes oud brood, 300 gram gekookte, gerookte ham, 300 gram gaar kalfsvleesch (fricandeau), 4 eieren, 1 d. L. bouillon, verdurd met 1 d.L. melk, 25 gram boter, 20 gram bloem, peper, paneermeel.

Bereiding: 6 zeer dunne sneetjes oud brood van korsten ontdoen en in de lengte doorsnijden, zoodat er twee smalle reepen ontstaan. Van bloem, boter en den bouillon met melk een sausje maken, ham en vleesch, fijn gehakt, erdoor mengen, en peper naar smaak toevoegen; dit mengsel op de broodjes verdeelen en netjes glad maken. De eieren met een paar d.L. melk in een ondiepen schotel uitkloppen, hierin de broodjes, onder herhaaldelijk overgieten met het vocht, laten weken tot al het vocht er in getrokken is, ze daarna wikkelen in paneermeel en in heet frituurvet bakken. De broodjes opdienen als croquetten.

Vruchtenschuim, gekookt.

Benodigd: 5 eiwitten, 100 gram marmelade, 100 gram suiker, sap van 2 citroenen of sinaasappels, geraspte schil van $\frac{1}{2}$ citroen.

Bereiding: Twee eiwitten, de marmelade, de suiker, de citroenschil en het vruchtensap ongeveer $\frac{1}{2}$ uur roeren, de 3 overige eiwitten zeer stijf slaan en er luchtig doorheen mengen. Een warmen puddingvorm met boter bestrijken en met poedersuiker bestrooien, de eiwitmassa er in overdoen, den vorm sluiten, au bain-marie of op stoom plaatsen en den inhoud stijf laten worden (ongeveer $\frac{1}{2}$ uur).

Den vorm open maken, eenige minuten in den oven zetten en keeren. Men kan er vanijele- of vruchtensaus om heen gieten.

Mandoletti.

Benodigd: 2 eiwitten, 280 gram suiker, 70 gram amandelen, 10 gram hazelnoten, geraspte schil van 1 citroen, ouwelblad.

Bereiding: Het zeer stijf geklopte eiwit al roerende vermengen met suiker, gehakte amandelen en hazelnoten en geraspte citroenschil. De eenigszins taai massa in een vingerdikke laag uitstrijken op ouwelblad, haar eveneens met ouwelblad bedekken, op het bakblik leggen, in ruiten snijden en in den oven vlug droog bakken.

Het gebak moet van binnen week blijven.

VOOR DE JEUGD

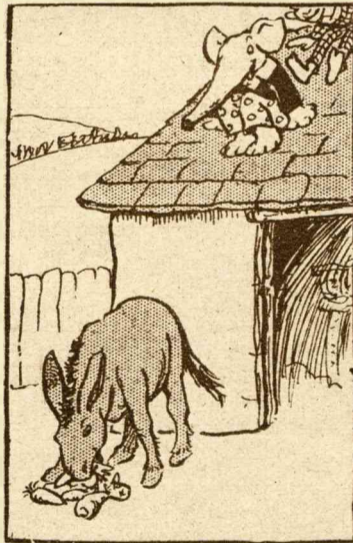
DE NIEUWSGIERIGE HOF-DAME.

Bedoelde dame was verbonden aan de hofhouding van Osoïstes. Het was waarlijk een allerliefste jongedame met helder blauwe oogen, schitterend als sterretjes, heel licht blond haar, een frisch rood kleurtje en een slanke gestalte; alleen had ze een vlekje of litteekentje op de neus! Als men haar vroeg naar de herkomst van dit vlekje gaf ze nooit een rechtstreeksch antwoord, ik geloof, dat ze daar zoo haar reden voor had om er zich minder gaarne over uit te laten. Maar ik weet het toch wel en zal het julie maar eens verklappen.

In het land Osoïstes leefden de menschen net als bij ons: ze stonden vroeg op, aten, dronken en werkten tot ze zich 's avonds ter ruste begaven, en intusschen waren ze vroolijk of treurig, al naar de omstandigheden dit zoo meebrachten. Nu had onze hofdame een leelijke ondeugd; ze was n.l. vreeselijk nieuwsgierig. Alles wilde ze weten en doorgronden, overal wilde ze het naadje van de kous van hebben, en stuurde de koning bijv. uitnodigingen rond tot een hoffeest, dan was ze den heelen dag aan den wandel, om overal vast vooruit van op de hoogte te komen. Zij vond het nu eenmaal heerlijk, om iedereen in het land niet alleen bij name te kennen, maar ook alles af te weten van zijn huiselijke omstandigheden, en nooit rustte ze eer ze precies op de hoogte was van den een of ander, van wien ze maar even had hooren spreken! Ze had haar vertrek boven in een torenkamer met vier vensters naar alle windstreken, en aan elk daarvan stond een groote verrekijker opgesteld, terwijl zij gelukkig een heel fijn gehoor had. Veel bijzonders viel er intusschen niet voor in 't landje Osoïstes, en dus begon onze nieuwsgierige hofdame zich te vervelen. Ze nam nu maar haar toevlucht tot het vergrooten en verergeren van allerlei onbeduidende gebeurtenissen, waardoor zij zichzelf wel heel gewichtig voelde, maar ook twist en tweedracht zaaide onder het eenvoudig genoegelijke volkje!

Weldra twistten nu de koning en de koningin; de hofmaarschalk en de lagere beampten, en eindelijk begrepen ze wel degelijk, dat de nieuwsgierige hofdame toch schuld was van alles, en de koningin besloot haar toen een tijdje weg te zenden met verlof. Waar ze nu verder naar toe ging, daar trok de koningin zich weinig van aan; ze was alleen maar blij dat ze wist, dat de twiststookster weg was. Toch had ze ook weer

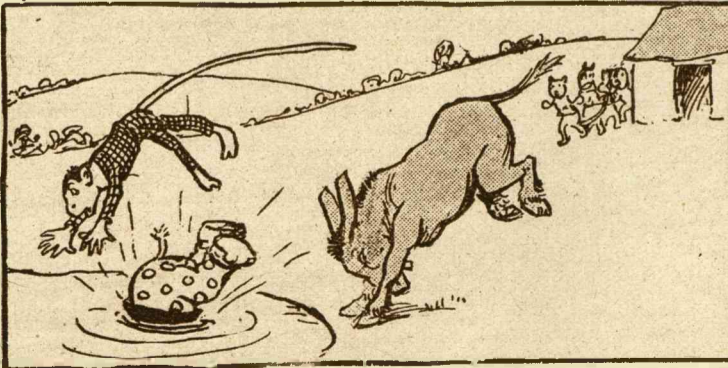
WIE HET LAATST LACHT, LACHT HET BESTE!

1. Grauwte, de ezel, was blij toen de jongens hem op een dag uit den stal haalden en hem op wortelen trakteerden. Maar hij wist niet wat de ondeugende jongens in hun schild voerden. „Kom mee, Sjimpi,” fluisterde Jumbo zijn makker in het oor.

2. De beide snaken klommen toen op het dak van den stal en lieten zich niervan afglijden op den rug van Grauwte. „Ha, ha, ha!” lachte Jumbo. „Wat zit ik fijn. Zie je wel, dat het gemakkelijk ging!”

3. „Ja,” bakte Grauwte, „jullie wilt een grap met mij uithalen. Zoo! We zullen zien, wie er de meeste pret heeft.” En opeens begon hij op zijn hardst te draven met de beide jongens op zijn rug. Hij rende recht op den vijver af en toen hij er vlak bij was, stond hij plotseling stil, sloeg achteruit, zoodat de twee deugnieten hals over kop in het water tuimelden.

„O zoo, dat valt jullie niet mee!” brulde de ezel. Jumbo en Sjimpi waren woedend en schaamdten zich dood, toen de andere jongens kwamen aanloopen en hen uitlachten.

„Ha! ha!” riepen de anderen uit. „Wie van jullie is er nou een ezel?”

medelijden gehad met haar overigens trouwe hofdame en had haar een buidel vol goudstukken meegegeven op reis.

Zoodra de verbannene over de grens was, kwam ze daar een arm boertje tegen, en ondervroeg dien naar het doel van zijn tocht. Hij wilde zijn ouden ezel verkoopen, zei de man, vijf gulden hoefde het dier maar te kosten.

De hofdame bedacht zich niet lang en kocht den man zijn ezeltje af, omdat zij toch niet gewend was zooveel te loopen, en het beest haar dus onderweg wel te pas kon komen.

Nu reed zij dus verder naar de eerstvolgende stad en daar zij niemand tegenkwam, dien zij nu kon ondervragen, sprak ze tot het ezeltje: Hoe komt het toch, dat jullie allemaal zoo saai grauw zijn van kleur? Natuurlijk had zij heel geen antwoord verwacht, en was dus ten hoogste verbaasd, toen zij den ezel hoorde zeggen: Omdat degeen, die onzen stamvader verfd, bij ongeluk vergeten had zijn penseel uit te wasschen.”

„Hoe, kan jij praten?” riep zij. „Heb je dat altijd gekend?”

„Ja zeker,” antwoordde de ezel, „maar ik heb het nooit gedaan, omdat er tot nog toe niemand naar verlangde.”

Onze hofdame glimlachte vergenoegd en deed hem nu zooveel vragen, dat het ons beest met recht duizelde.

In dit land was het echter al net zoo saai als in Osoïstes, en daarom besloot dus onze nieuwsgierige hofdame hier maar weg te trekken. Het aantal goudstukken was ook al leelijk aan het afnemen tot haar spijt.

„Kan je ook vliegen?” vroeg ze den ezel opeens. „Ik zou graag wel eens een kijkje gaan nemen in de hogere gewesten zie je?”

„Wou je vliegen gaan? Wel zeker, dat kan ik ook wel, alleen tot nog toe heeft ook dat niemand mij ooit gevraagd.”

Zoo vlogen ze nu beiden de lucht in, en zagen weldra de stadjes en dorpjes als de blokken in een speelgoeddoos beneden zich in de diepte liggen.

„Waar wilt U heen?” vroeg de ezel beleefd.

„Kunnen we niet rechtuit den hemel binnenvliegen?”

Dat ging echter zoo gemakkelijk niet, want de hemelpoort was heel nauw en laag. Ons nieuwsgierig dametje wilde nu net haar neusje binnensteken toen het deurtje dichtsloeg, en bij die gelegenheid bekwam ze de schram aan haar neus, die daar altijd dat litteeken nog heeft achtergelaten.

Ik hoop, dat je dit als voorbeeld zal strekken om je nooit in zoo verre door je nieuwsgierigheid te laten verleiden!

OOM TOM.